

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Vsvarvm Criminis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

bus quaest. 3. numero 2. & pro opinione Rochi faciunt verb. dict. cap. 2. ibi alijs nullatenus conferatur. Pondero verbum alijs iuxta quod videntur accipienda verba sequentia, nec ad ea allegatur quispiam, vel etiam praesentetur, id est quispiam alius, & de beneficijs litigiosis late Lancellot. d.c. 3. & d.c. 4. in praefatione, & alijs locis.

PRAXIS VSVRARVM CRIMINIS.

RESOLVT. CCCCLXIX.

- 1 *Vsura est profideiussore aliquid accipere.*
- 2 *Vsurarius censetur qui propter periculum in se susceptum aliquid lucrum a debitore suscipit.*
- 3 *Officium fideiussionis procedit ex charitate, & affectu benefaciendi sicut mutuum.*
- 4 *Lucrum non ob aliud potest pacisci, nisi propter periculum fideiussionis ideo iniunctum, & ratio periculi non habet locum in fideiussione.*

An sit vsura aliquid accipere pro fideiussione.

- 1 **I**N hoc Dubio pro opinione affirmatiua respondi ex sequentibus primo tex. in cap. nauiganti de vsuris, vbi vsurarius censetur, qui propter periculum in se susceptum aliquid lucrum a debitore recipit, igitur vsurarius etiam censeri debet fideiussor, qui propter periculum soluendi pro debitore in se susceptum aliquid lucrum suscipit. Secundo nam officium fideiussionis procedit ex charitate, & affectu benefaciendi sicut mutuum, igitur gratuitum esse debet iuxta illud Ecclesiast. capit. 29. fideiussoris gratiam non obliuiscaris. Tercio nam id lucrum nullo alio modo poterat pacisci, nisi propter periculum fideiussionis, vt resoluunt omnes supra pro contraria citati auctores, sed ratio periculi non habet locum in fideiussione; igitur a cessante causa necessario dicendum est, fideiussorem nihil posse recipere, seu pacisci pro fideiussione.

RESOLVT. CCCCLXX.

- 1 *Non solum committitur in mutuo vsura, sed in omni contractu.*
- 2 *In contractu societatis etiam committi potest vsura.*
- 3 *An in contractu locationis, & conductionis possit committi vsura vide n. 7. 9. & 10.*
- 4 *Vsura potest etiam committi in contractibus, & vltimis voluntatibus.*
- 5 *Si ex causa mutui facta sit locatio viliori pretio, quam fieri debuisset absque mutuo, contractus est vsurarius.*
- 6 *Non licet ratione prorogationis pretij vendere rem carius.*
- 8 *Correlatiuorum eadem est dispositio.*
- 11 *Anticipata solutio in contractu locationis virtualiter est mutuum.*
- 12 *Et supradicta amplia quando apparent probabiles coniecturae.*
- 13 *Quae sint haec coniecturae vide n. 14. & 15.*
- 16 *Ad probandum contractum vsurarium sufficiunt leues coniecturae.*

An vsura committi possit in contractu locationis.

- 1 **P**RO hac quaestione facit, quod vsura non solum committitur in mutuo, iuxta illud mutuum dare nihil inde sperantes, in quo mutuo, dicitur formalis vsura, verum etiam in omni, & quocumque alio contractu nominato sub quacunque verborum

Aloys. Ricc. Prax. Pars III.

forma stipulato, vt dixerunt Doct. in capitulo ad nostram de empt. & vend. & post alios Bero. conf. 168. numero 12. lib. primo, quem refert, & sequitur Io. Bott. in conf. 72. num. 10. Menoch. conf. 109. num. 28. lib. 2. Natta conf. 670. num. 9. Farina. decif. 30. Rim. Iun. conf. 215. num. 59. & 60. & conf. 399. num. 62. Peregrin. conf. 18. num. 7. lib. 3. Causale. decif. 32. n. 34. lib. 2. Tioffi. conf. 87. num. 9. lib. 1. prout de contractu emptionis, & venditionis loquitur tex. in cap. in Ciuitate, & in cap. ad nostram, & in cap. consuluit de vsur. idem est in contractu societatis, in quo pariter committitur vsura ad text. in cap. nauiganti in primo respons. extra de vsur. Farina. decif. 24. idem in contractu pignoris ad text. in c. illo vos. de pignor. quos longa serie congerit Bero. in d. conf. 168. num. 13. & in contractu locationis, & venditionis, de quo agebatur, quod possit committi vsura affirmarunt communiter Doct. vt testatur Bal. in conf. 311. lib. 5. Bero. conf. 166. n. 8. lib. 1. Causale. decif. 32. num. 54. par. 2. Carroc. de locat. & conduct. in tit. de vsuris in rebus, & in quaest. 3. Summa Angelica in verb. locatio n. 22. Vgolin. de vsura cap. 54. fol. mihi 354. imo fortius quod vsura detur etiam in testamentis, & vltimis voluntatibus probatur ex his, quae adducit Surd. conf. 23. lib. 1. & latissime Menoch. conf. 440. & 441. lib. 5.

Vnde si ex causa mutui facta sit locatio viliori pretio quam fieri debuisset absque mutuo quod contractus sit vsurarius, ita voluit Bald. in rubr. Cod. de vsur. num. 4. vers. 3. quare vbi dicit, quod si quis emit frumentum in herba pro quinque, quod tempore messis verisimiliter valebit octo, quod contractus sit vsurarius per text. in cap. in Ciuitate de vsur. vt sequitur Laurent. de Rodulph. de vsur. par. 2. q. 43. sub num. 7. tract. tom. 7. hanc eandem opinionem tenuerunt Geminian. in conf. 16. & Vrsil. ad Affil. dec. 20. n. 10. nam sicut non licet ratione prorogati temporis vendere rem carius ultra latitudinem iusti pretij, ita nec licebit vilius conducere ratione anticipatae solutionis, vt per Gutt. in pract. q. Cano. c. 39. n. 11. Ceual. d. dec. 32. n. 67. lib. 2. vbi dicit, quod si conductor dat aliquid anticipatae locatori, & ob id minore soluit pensionem, & sic sentit commodum ex anticipata solutione committit vsuram, & allegat Gemin. Alexandr. & alios, idem tenuit Petrus de Vbald. de duob. fratr. 4. par. n. 8. vbi quod si locator mutuat Colonos, & ob id recipit maiorem pensionem contractus est vsurarius, si e conuerso si conductor, mutuat, & minus soluat, de pensione, quia Correlatiuorum.

Eadem est dispositio, & dictum in vno censetur in alio, & ultra predictos hanc opinionem firmavit Carroc. in dict. quaest. 3. & in fortioribus dixit Roder. de Annu. reddit. lib. 2. quaest. 11. num. 24. quod locatio etiam iusta mercede facta, ratione tamen mutui extorta dicitur vsuraria, idemque tradidit in lib. 2. quaest. 3. num. 48. & 52. cum sequen. motus auctoritate Gemin. in dicto conf. 16. Menoch. confil. 343. num. 42. libro 4. Farina. in decif. 119. vbi post Abb. ait, quod pactum de mutuando in contractu locationis non reddit ipsum illicitum, quando locatio est iusta quasi secus si pensio ob id vilior sit D. Thom. in opuscul. de vsur. capitul. 6. & 22. quaestio. 78. articul. 2. Summa Angelica in verbo vsura in princip. Syluest. verb. vsura il. 2. numero 1. Armilla in verb. vsura cap. 11. Alfon. Alvarez in Specul. Sum. Pontif. & Molin. de contract. disput. 501. & quod anticipata illa solutio virtualiter sit mutuum, & quod ex hoc contractus inter locatorem, & conductorem dicatur vsurarius dixerunt Vgolin. de vsura cap. 4. §. 1. & cap. 54. Nauar. in Manual. confes. cap. 17. n. 228. Abb. in cap. nauiganti n. 6. de vsura Ambros. de Vignar. de vsur. par. 1. n. 66. Carroc. de locat. par. 7. conclus. 59.

V 2 & Mo-

& Molin. de contract. disput. 303. num. 6. & disput. 355. num. 2.

Et supradicta maximè procedunt, & colligi possunt ex probabilibus, & evidentibus coniecturis contractus usurarij, quæ quidem coniecturæ tales sunt.

Prima igitur coniectura est quando omnia pacta,

posita sunt in fauorem conductoris, vt considerant Rim. Inn. consil. 218. numero 47. lib. 3. Natt. consil. 670. n. 10. Menoch. d. consil. 109. lib. 2. Bald. d. consil. 311. num. 9. lib. 3. Item paupertas, quæ grauatur

forte locator, & necessitas quærendi pecuniam, vt solueret creditoribus, à quibus astringitur personaliter, & in bonis, quæ esset in causa istius locationis, & conductionis tam vili pretio, vt aduertit Panor. consil. 113. col. pen. & fin. num. 5. par. 2. Iaf. consil. 152. lib. 4. Roniscal. ad Bal. consil. 322. lib. 3. & consil. 301. lib. 5. Menoch. lib. 3. præsumpt. 122. num. 87. Mascard. conclus. 442. num. 5. Crauet. consil. 156. numero 13. vers. 8. Rol. à Vall. consil. 4. num. 37. lib. 2. quos congerit Cioff. consil. 97. lib. 1.

Altera coniectura esse potest incongruitas pensionis, vt per Bald. consil. 311. num. 11. lib. 3. vbi num. 12. subdit hoc iudicis arbitrio relinquendum, & deum clausula insolite adiectæ in contractu, vt considerat latè Carroc. dict. quæst. 3. numero 6. de usur. quæ omnia satis sufficiunt; cum ad probandum, contractum usurarium sufficiant leues coniecturæ, vt latè per Carroc. decis. 41. num. 12. & seq. Honded. dict. consil. 33. n. 55. lib. 2. & maximè vbi læsio esset magna ex Ceual. decis. 1. num. 7. vers. tamen ista eorum opinio, & dicta decis. 32. num. 66. vers. item quando lib. 2.

RESOLVT. CCCCLXXI.

- 1 Contractus simulatus in dubio non presumitur.
- 2 Simulationem allegans illam probare tenetur.
- 3 Simulatio non probatur, nisi per coniecturas, & præsumptiones iuris.
- 4 Usura non presumitur, nisi probetur, & maximè in foro fori, in quo inspicere debet forma, & figura contractus, vt n. 5.
- 6 Crimen usurarium potest probari ex præsumptionibus, & coniecturis, sed quomodo procedat hoc dictum vide n. 7. 8. 9. & 10.

Usura qualiter probetur.

- 1 Iuris regula est in dubio non præsumi contractum simulatum, quod probat tex. in leg. sed si maritus §. si. ff. qui, & à quibus notat. in leg. rogasti ff. si cert. per. Bal. d. consil. 456. n. 1. lib. 4. & ad eum Roniscal. in sua Schol. sub d. num. 1. in verbo nunquam autem præsumitur simulatio vbi per multa, quæ allegat firmit dictum Baldi verissimè esse in foro fori quicquid fecus sit secundum eum in foro poli.
- 2 Et qui simulationem allegat illam probare debet concludenter, & liquidis probationibus, vt si volo probare, quod venditio fuerit simulata debeo probare, quoad paulò ante fuit conuentum, & firmatum inter contrahentes, quod quamuis instrumentum contineret venditionem, res tamen vendita esset loco pignoris, vt creditor interim posset lucrari fructus Alex. per hæc formalia verba in consil. 88. num. 6. libro 4. Neque sufficiunt coniecturæ; saltem nisi sint coniecturæ, & præsumptiones iuris Aym. dicto consil. 145. num. 2. vers. probari debet simulatio Bald. consil. 21. numero 2. col. 2. ante finem versicul. nec sufficiunt probationes coniecturales lib. 4. Bursatt. consil. 321. num. 52. lib. 3. Aym. d. consil. 145. num. 2. vers. probatur simulatio lib. 1. Honded. d. consil. 33. num. 51. lib. 2.

4 Sic, & usuram non præsumi nisi probetur probat tex. in l. cum precibus, & ibi Bal. C. de probat. Soc. consil. 27. num. 12. lib. 4. Decius d. respon. 2. numero 61. 65. & seq. Rota diuersi. decis. 228. num. 2. par. 2. & decis. 340. num. 1. par. 1. præsertim in foro contentioso, in quo inspicere debet forma, & figura contractus c. in ciuitate ext. de usur. & not. in c. cum Ioannes ext. de fid. instrum. Abb. consil. 15. ante finem vers. ad indicandum autem lib. 1. refert, & sequitur Aym. d. consil. 145. num. 6.

6 Et licet dici soleat prout etiam dicit D. ex aduerso scribens, crimen usurarum ex præsumptionibus, & coniecturis probari. Hoc tamen dictum aliquas recipit declarationes casui nostro bene applicabiles.

7 Quorum prima est vt non procedat, quando agitur criminaliter, & ad puniendum, tunc enim qui dicit contractum usurarium id legitime probare debet per confessionem vel per testes concludenter deponentes sic enim argumento tex. in l. si. C. de probat. & in leg. qui sententiam fit. de penis expressè post alios quos allegant antiquiores scripserunt Bursatt. consil. 135. n. 17. lib. 2. & consil. 321. n. 88. & n. 54. vers. Decius lib. 3. Honded. consil. 33. n. 56. lib. 2.

8 Secunda est declaratio vt eadem conclusio non procedat quando agitur de usuraria prauitate tanquam causa finali simulationis alicuius contractus, quod probetur ex eo, quoniam alleganti simulationem contractus incumbit etiam onus probandi causam simulationis Bart. consil. 65. n. 4. libro 1. Cepoll. de simulat. contractus præsumpt. 24. n. 77. vers. debet intelligi, & præsumpt. 26. n. 69. Mand. consil. 9. num. 8. consil. 97. num. 24. & 25. lib. 1. quibus in locis prædicti Doctores communiter concludunt non solum concludenter constare debere de causa simulationis, sed quod etiam ipsa causa sit verisimilis, quibus etiam addo Honded. in consil. 41. numero 28. lib. 2. sed sic est quod in causa præsentis simulationis Usura non solum non probatur, sed neque etiam est verisimilis cum D. Ioan. Baptista sustineat periculum fortis, quod facit cessare omnem suspicionem usure gloss. in cap. plerique 24. q. 3. Paul. de Cast. consil. 55. per totum, & consil. 114. num. 1. vbi ampliarent in solito feneratori lib. 2. Cora. consil. 1. in 6. quæsit. lib. 4. Aym. in terminis d. consil. 145. n. 5. & lib. 1. ergo, neque obstat de causa præsentis simulationis, neque etiam de illius verisimilitudine, & per consequens in casu, de quo agitur usurarium crimen non potest probari præsumptionibus, & coniecturis.

9 Tertia est declaratio, vt tunc demum præsumptiones, & coniecturæ probent usuram quando scilicet contractus est suspectus ab initio ratione subiecti, vt puta si agatur de mutuo pignore, societate, aut alio contractu mutuo proximo, & affine, vel etiam si probetur originalem causam fuisse contractum mutui. His inquam casibus facilius præsumitur usura, illaque coniecturis, & præsumptionibus probatur secundum omnes in cap. consulti. de usuris, & in cap. ad nostram de empt. & vend. Bald. consil. 33. numero 2. vers. item si in contractu mutui lib. 1. Decius d. respon. 2. num. 188. & idem quando contractus esset suspectus ratione personæ contrahentis, qui esset persona vilis, & solita feneratori ad tex. in clem. 1. cum ibi not. de usuris Bald. d. con. 133. vers. 3. cal. libro 1. verum in casu nostro contractus non est suspectus ratione subiecti, cum contractus locationis sit bonæ fidei, & nihil habet commune cum mutuo, vt supra ostensum est: persona etiam contrahens non est suspecta immo ex eius qualitate, & nobilitate omnis usuræ præsumptio tollitur ex Bald. d. consil. 133. num. 2. vers. 3. cal. lib. 1. Decius d. respon. 2. n. 83. & seq. & n. 162. lib. 1. Bursatt. consil. 320. num. 17. lib. 3. Honded. d. consil. 33. num. 54. lib. 2. Ergo nec pariter sumus in casu,

casu, in quo presumptionibus, & coniecturis vfura probetur.

In materia autem vfurarum non definas videre, Doctiffimum, & Eruditiffimum D. Io. Mariam Nouarium in collectanea dec. ad pragmat. primam sub rubrica de vfurarijs, vbi de more multas decisiones cumulat.

RESOLVT. CCCCLXXII.

- 1 An vfurarij incurrant penam ipfo facto, vel requiratur sententia iudicis n. 5.
- 2 Verba presentis temporis inducunt effectum ipsius iuris.
- 3 Quomodo intelligatur c. quia in omnibus de vfuris.
- 4 Verbum subiaceat importat effectum ipfo iure.
- 6 Quando pena est priuatiua, & non vtitur lex, seu canon verbis prateriti temporis, tunc pena non dicitur imposita ipfo iure, sed iudicis sententia.
- 7 Verba prateriti temporis recipiunt interpretationem a subsequentibus.
- 8 Intellectus c. cum tu de vfuris, & n. seq.
- 10 Nunquam pena ipfo iure imposita censetur nisi expresse dicatur.
- 11 Respondetur contrarijs, & n. seq.

An vfurarij incurrant penes ipso iure, an verò requiratur declaratio.

Respondeo iudicis sententiam non requiri, sed ipso iure infligi penas tenerunt Abb. antiq. & moder. Innoc. & communiter Doctores secundum Bero. in capitul. quia in omnibus de vfuris numero quarto, Primo ex Doctrina Bartol. in lege prima, in principio ff. de ijs qui notantur infam. dicentis, quod quando lex imponendo penam infamie notat, & considerat factum, tunc ipso iure irrogatur infamia, sed Concilium Lateranense imponendo supra relatas penas, notat, & considerat factum, & crimen vfurarium manifestum, vt constat ex dict. c. quia in omnibus, & cap. cum tu eodem titulo cap. quamquam eod. tit. in 6. ergo dicendum est penas illas ipso iure intelligi.

2 Secundo nam verba presentis temporis inducunt effectum ipsius iuris, vt notat glos. & Bald. in leg. improbum genus per tex. ibi C. ex quibus caus. in fac. irrog. vnde cum Concilium Lateranense vtatur verbis, presentis temporis, vt constat ex dict. cap. quia in omnibus ibi, nec a communione auertantur altaris, nec Christianam, si in hoc peccato decesserit, accipiant sepulturam, nec oblationes eorum quisquam accipiat, ergo dicendum est iudicis sententiam non requiri.

3 Tercio & vltimo nam in fine dicti capitul. quia in omnibus dicitur clericos contra facientes suspensos manere, donec satisfecerint, suspensi autem manere non possent, nisi suspensio esset iussa ipso iure arg. cap. cupientes §. ceterum cum gl. verb. suspensos infra de electione, & elect. potestate in 6. maxime cum Concilium vtatur verbo maneat, quod idem importat, quod subiaceat ex doctrina Abbatis antiqui, & moderni in d. cap. quia in omnibus, vnde cum verbum subiaceat importet effectum ipso iure, iuxta tex. in cap. 1. de iniurijs lib. 6. cap. si quis suadente 17. quæst. 4. sequitur euidenter iudicis sententiam non requiri.

4 Contrariam tamen sententiam nempe huiusmodi penas non infligi ipso iure, sed iudicis sententiam requiri tenuerunt Goffred. Host. & Anton. de Butt. in d. c. quia in omnibus Archid. & Io. Andr. in cap. 1. de homicid. lib. 6. Alex. & Moderni in l. si quis maior C. de transact. & Fely. in cap. 2. de spons. sequentibus moti fundamentis.

Aloyf. Ricc. Prax. Pars III.

Primo nam quando pena est priuatiua, & lex seu Canon non vtitur verbis prateriti temporis, nec verbis sui natura importantibus ipso iure, qualia sunt mox, omnino, præcisè, ipso facto, vel ipso iure, vel illico iuxta text. in cap. si religiosus de election. in 6. cap. quicumque §. inhibemus de hæreticis, tunc pena dicitur imposita non ipso iure, sed mediante sententia, vt inquit Bald. in l. iubemus col. fin. Cod. de sacros. Eccles. sed penę vfurarijs impositæ non sunt impositiue, sed priuatiue, vt constat ex dict. cap. quia in omnibus, nec canon vtitur verbis prateriti temporis, nec alijs importantibus ipso iure, vt ex eo patet ergo.

7 Secundo nam quando lex seu Canon imponeret penam etiam per verba prateriti temporis, quo casu censetur imposita ipso iure, & proximè dixi per alia iura, maxime quæ veniunt ad declarationem illius legis, vel Canonis punientis, probetur, vel inferatur, quod iudicis sententia requiratur, tunc illa, verba prateriti temporis, quæ alijs importare solent ipso iure, recipiunt declarationem ab alia lege, seu Canone vt requiratur sententia iudicis ad vitandam iniuriam contrarietatem, vt probat Bero. supra num. 46. vnde cum per tex. in cap. cum tu quod venit ad declarationem dicti cap. quia in omnibus, probetur, & inferatur quod penę Lateranensis Concilij non dicantur ipso iure impositæ, sed quod requiratur sententia, sequitur euidenter non infligi ipso iure penas vfurarijs manifestis impositas.

8 Quod autem tex. in dict. cap. cum tu veniat ad declarationem dict. c. quia in omnibus patet ex primis illius verbis ibi, cum tu manifestos vfurarios iuxta decretum nostrum, quod nuper in Concilio promulgatum est, & quod ex eo inferatur, & probetur, quod penę Lateranensis Concilij non dicantur ipso iure iniunctę constat etiam ex illis verbis, communione altaris, &c. Ecclesiastica præceptoris sepultura, priuandos, quod verbum priuandos, est participium futuri temporis, de cuius natura est importare sententiam iudicis, vt voluit glos. verbo priuandos, & in regu. in pænis in 6. & in capit. quisquis de electione glos. & Abb. in cap. si a Clericis de vita, & honestate, Clericorum Bartol. in l. si quis in tantam colum. vltim. C. vnde vi, & in l. iubemus §. sane C. de sacros. sanct. Eccles.

9 Propterea in dict. cap. cum tu dicitur, quod si aliqui sint vfurarij manifesti, qui non habent vnde vfuras soluere possint, non debeant vlla pena multari, ergo quando habent, multari possunt argum. cap. hospitium 32. dist. sed multari tunc dicitur quando imponitur pena mediante sententia iudicis, & probat tex. cum glos. in l. in Criminali. Cod. de iurisdictione omnium iudic. auth. de non alienan. aut permutan. reb. Eccles. §. his solis collat. 2. l. si qua pena ff. de verborum significatione l. aliud §. primo ff. eodem tit. ibi multa quidem ex arbitrio eius, qui multam dicit, ergo dubium non est iudicis sententiam requiri ad imponendas penas a iure contra vfurarios manifestos statutas.

10 Tercio, & vltimo nam nunquam pena ipso iure imposita dicitur, nisi hoc expresse dicatur, vel inferatur ex verbis illud sua natura importantibus, vt probat gl. notab. in fin. de iure patronat. Domin. de Sancto Gemin. in cap. Romani §. sententias de appellat. in 6. & in cap. primo col. fin. de re iudic. eodem libro. Cardin. in cap. clericus 46. dist. sed Concilium Lateranense non vtitur verbis ipso iure, nec alijs illud importantibus, vt audistis, nisi in capit. quamquam hoc tit. in 6. vbi dicitur, quod testamentum ab vfurario manifesto factum non obseruata forma, & solemnitate ibi requisita sit irritum ipso iure, ergo dicendum est in alijs sententiam iudicis requiri.

Qua sententia, vt veriori retenta non obstant fundamenta supra pro contraria adducta, nam ad primum breuiter respondetur verum esse penam infamiae ipso facto incurri, vt in dicta leg. 1. & in dict. l. improbum non ex hoc sequi penas Lateranensis Concilij ipso iure imponi, vt ex verbis Bartol. probat Bero, in dict. cap. quia in omnibus num. 47. Ad secundum respondetur, quod licet verba praesentis temporis, quibus vtitur Concilium in d. cap. quia in omnibus indicant ipso iure, recipiunt tamen declarationem ex text. in d. cap. cum tu, ex quo inferitur, & probatur non ipso iure, sed mediante iudicis sententia, penas illas imponi usurarijs manifestis, vt supra proximè probauimus in secundo fundamento pro hac veriori sententia adducto.

Non obstat tertium, & vltimum, fundamentum illud enim quod in eo diximus habet locum quoad Clericos contra facientes, non verò quoad usurarios, nec dispositum in vno habet locum in alio cum diuersa militet ratio vt varijs, & probabilibus rationibus comprobatur Bero. supra num. 48. & 49. ex quibus apparet manifestos usurarios non incurrere penas Lateranensis Concilij in d. c. quia in omnibus relatas ipso iure, sed necessariam esse iudicis sententiam.

RESOLVT. CCCCLXXIII.

- 1 *Usurarius pro restitutione usurarum potest bonis cedere, & quis sit cessionis bonorum effectus.*
- 2 *Debitor dolo, & in fraudem creditorum non soluendo effectus si post cessionem bonorum perueniat ad pinguiorem fortunam potest conueniri in solidum vsque ad peram, & sacculum non deducto ne egeat.*
- 3 *In foro animae beneficium cessionis non prodest nec obest.*
- 4 *Alimentis fraudari quis non debet.*
- 5 *Caritas bene ordinata incipit a se ipso.*
- 6 *Usurarius actione personali tenetur ad usurarum restitutionem.*
- 7 *Paupertas, & inopia an in foro animae operetur idem quod cessio bonorum in foro contentioso.*
- 8 *Tempore necessitatis omnia sunt communia.*

Usurarius an possit cogi ad usurarum restitutionem integraliter, vel deducto ne egeat.

ADeo frequens est usurarum materia, & ex voluntate Dei usurariorum miseria, qui saepe numero postquam pauperum sanguinem luxerunt ad talem paupertatem, & inopiam veniunt, vt non solum non habeant vnde illarum restitutionem facere valeant, sed neque vnde se alere possint, vt non inconsultè decreuerim quætionem disputare an scilicet usurarij possint cogi ad usurarum restitutionem vsque ad peram, & sacculum, an verò deducto ne egeat.

In qua quaest. August. Ber. numer. 32. in cap. cum tu de usuris ita distinguendum ait, aut loquimur in foro contentioso, aut in foro animae, si in foro contentioso, aut usurarius nec cessit bonis, & tunc tenetur, seu cogi potest ad usurarum restitutionem integraliter, etiam si post integram restitutionem remaneat pauper, & inops, itaut non habeat unde se alere possit, nam in foro contentioso etiam Ecclesiastico debitor, qui non cessit bonis, potest conueniri in solidum, & ultra id quantum facere possit, etiam si egeret ut in cap. peruenit de fideiuls. & notant DD. in capit. Odoardus de solut. & in cap. 2. de pign. aut cessit bonis, & tunc in foro contentioso non potest cogi, ita ut non remaneat sibi unde se alere possit, quoniam si praesupponimus, quod usurarius possit cedere bonis, prout posse docet gloss. verbo facultatibus communiter recepta, in dicto cap. cum tu ex Ber. ibi

num. 30. sequitur quod non possit conueniri post cessionem, nisi in quantum facere potest, & deducto ne egeat, iste enim est cessionis effectus, vt notant omnes in dicto cap. Odoardus. hoc tamen debet intelligi, quoad bona post cessionem acquisita, nam de ante acquisitis nihil potest retinere l. is qui la. 2. ff. de cessione bonorum l. 1. & per totum C. qui bonis cedere possint dicto cap. 2. dicto cap. Odoardus.

Obiter tamen animaduertendum, quod hoc beneficium, quod debitor habet, vt scilicet non teneatur integraliter quoad bona post acquisita, si aliunde non habeat vnde se alere possit, habet locum in foro contentioso, quando absque dolo, & fraude creditorum factus fuisset non soluendo, vt in iuribus proximè citatis: nam si dolo, & fraude effectus fuisset non soluendo, si post cessionem bonorum perueniret ad pinguiorem fortunam posset conueniri in solidum vsque ad peram, & sacculum non deducto ne egeret, vt docet gloss. singul. in l. fin. ff. de his quae in fraud. credit.

Secundo verò casu quando scilicet sumus in foro animae ex sententia Abb. post gloss. in d. c. cum tu, usurarius tenetur ad integram satisfactionem, etiam si remaneat ita pauper, & inops vt non habeat vnde se alere possit, nam usurarius de alieno viuere non debet argum. capitulo forte 14. quaest. 6. nec in casu isto est facienda differentia, seu distinctio an usurarius cessit bonis, nec ne, quoniam in foro conscientiae beneficium cessionis non prodest, nec etiam obest, vt supra diximus ex sententia Abb. in d. c. cum tu.

Sed quamuis videatur opinio communis, cui ferè nullus contradicit, difficilis tamè redditur ex sequentibus fundamentis. Primo, nam de iure ciuili, & in foro contentioso, in quo rigorosius proceditur in terminis nostris, vt in d. cap. cum tu & in d. c. si res iuncta, gloss. in d. c. Odoardus, & in l. 1. C. qui bonis cedere possunt, socius enim omnium bonorum absque alia cessione bonorum habet priuilegium vt non teneatur, nisi in quantum facere potest, & deducto ne egeat, non enim fraudari debet alimentis ordinarijs. sunt qui ff. de re iud. iuncta l. qui bonis suis cum ibi notat. ff. de cessione bonorum, sed quatenus se extendit necessitas famis, & alimentorum quotidianorum quoad forum conscientiae quis dicitur socius omnium bonorum, quoniam tempore necessitatis omnia dicuntur esse communia, & quis de bonis suis non potest denegare alimenta illi, qui positus est in necessitate, c. sicut his 47. dist. & c. si quis, & ibi gloss. & Abb. in c. 1. de empt. & vend. c. duo 12. q. 1. c. pasce 82. dist. alioquin denegando alimenta quis diceretur necare l. necare, ff. de alen. vel agnosce. liberis, ergo quatenus se extendit indigentia, & necessitas famis non poterat quis in foro conscientiae conueniri in solidum, sed tantum in quantum facere potest videlicet deducto ne egeat, vt in d. l. qui bonis.

Secundo nam quaelibet ordinata Charitas incipere debet a se ipso l. praesens cum gl. C. de seru. & aqua c. non satis 86. dist. sed quatenus vrget, & imminet necessitas famis, & alimentorum tenetur quis in foro conscientiae subuenire posito in necessitate d. c. sicut hi cum simil. proximè citatis, ergo multo magis tenebitur sibi subuenire, & alimenta sibi praestare, nec debet pati, vt fame moriatur, & per consequens etiam in foro contentioso non poterit cogi, nisi ad integram satisfactionem deducto ne egeat.

Tertio nam quamuis usurarius fit debitor usurarum, & sit obligatus ad illarum restitutionem actione personali, tamè dicitur esse dominus illarum attentò iure naturali, & eius aequitate iuxta doctrinam Villam, in c. si quis usuram in fi. 14. q. 4. ergo ad illarum restitutionem non tenebitur in foro conscientiae, nisi deductis alimentis suis necessarijs, quoniam in foro animae

ro anime licitum est vnicuique sibi succurrere, & subuenire de alieno penitus, nec ob hoc dicitur peccare, vt habetur in d.c. sicut his, & in d.c. non satis, & not. glos. & Abb. in c. si quis de furtis, ergo licitum erit sibi subuenire de suo proprio, quamuis alteri sibi debitor, & consequenter in foro conscientia non tenebitur ad integram satisfactionem si post eam remanet pauper, & inops, nec habet unde se alere possit.

Quarto nam, quod operatur cessio bonorum quo ad forum contentiosum operatur inopia & difficultas, quoad forum anime, nam facta cessione in foro contentioso non potest quis cogi ad integram solutionem l. i. C. qui bonis cedere possit, & notant DD. in d.c. Odoardus, & in d.c. 2. de pignor. nulla vero facta cessione si quis sit inops, & sit non soluendo in foro anime, ex sola inopia excusatur perinde ac si cessisset bonis, vt in cap. super eo de raptor c. sicut dignum §. eos de homic. quinimo inopia simplex quoad forum anime plus operatur, & magis releuat, quam cessio bonorum quoad forum contentiosum, quoniam si quis sit factus inops etiam dolo, & culpa sua, non tenetur insoluidum, nec ad integram satisfactionem dicto cap. si res cum ibi notatis 14. quæst. 6. sed si cessit bonis ex eo quod dolo, & fraude sua factus sit non soluendo conueniri potest in foro contentioso, & quo ad bona acquisita post cessionem insoluidum, & vsque ad peram, & sacculum, vt voluit glos. communiter approbata in l. si. in fin. de his quæ in fraud. cred. sed si quis cessit bonis post cessionem non potest conueniri in foro contentioso, nisi in quantum facere potest d. l. qui bonis cum simil. ergo propter inopiam simplicem, & difficultatem solam soluendi in foro conscientia non debet compelli insoluidum ad integram solutionem, sed in quantum facere potest deducto ne egeat.

Quibus fundamentis fretus August. Bero, in d. cap. cum tu n. 39. hanc opinionem sequitur tanquam equitatem, & pietatem continentem, & ad rationes supra adductas ex mente Abb. figillatim respondet, & primo ad illam, nempe vsurarium non debere viuere de alieno argumento cap. forte cum simil. 14. q. 5. respondendum ait, illud esse verum regulariter, quando quis haberet de suis, sed quando nec habet de suo, nec aliunde potest habere alimenta, tunc etiam de alieno licitum est viuere, vt in dicto c. sicut hi iuncta glos. in dicto capite si quis de furtis. Secundo ad eandem rationem ita responderi posse ait, quod quatenus se extendit necessitas, & indigentia, qui viuunt de alieno non dicitur de alieno viuere, sed de proprio seu communi, quia tempore necessitatis omnia sunt communia vt supra dixi. Tercio ita responderi posse inquit, quod in casu nostro vsurarius diceretur viuere de proprio suo, non verò de alieno, quoniam vsuræ sunt ipsius vsurarii, & illarum dicitur dominus, vt supra dixi, & probat glos. in c. si quis vsuram 14. q. 4. licet diceretur sunt ipsius vsurarii, sed sunt alteri debitor, & subiacent restitutioni c. debitores de iur. iurand. cum simil. responderi poteritis, quod non: ex hoc inferitur quod sint irregulariter soluenda vsque ad peram, & sacculum, sed quantum vsurarius facere poterit, sufficit eas restituere deducto ne egeat, & deductis alimentis quotidianis, vt probatur arg. tex. in l. qui bonis ff. de cels. bon. cum simil. sup. cit. præcipue cum, & si alteri sint debitor, possint etiam dici debitor ipsi vsurario pro alimentis quotidianis ob ordinatam charitatem de qua in d. l. præses. cum glos. C. de seruit. & acqua, & d. c. non satis 86. dist. & ita hanc sententiam, & opinionem Beroi quidquid dicat Abb. verriorem iudico ex rationibus, & iuribus pro ea deductis, licet pro vtriusque concordia quadam dist. vtratur Bero. ibi n. 4. quam ibi videas.

Mois. Ricc. Prax. Pars III.

PRAXIS VARIARVM BENEFICIALIVM.

RESOLVT. CCCCLXXIV.

- 1 Potest quis duplici officio fungi, quando officia se inuicem compatiuntur exercitiumque vnius alteri non contradicit.
- 2 Qui est simul Archidiaconus, & Canonicus, habet duplicem vocem in Capitulo.
- 3 Gerens vices plurium officialium meretur salaria plurium.
- 4 Vnus miles non potest sibi plurium stipendia vendicare.
- 5 Distributiones debentur ob personalem presentiam in diuinis.
- 6 Magis est credendum dignioribus, quamuis sint minores numero, quam maioribus numero, non tamen ita dignis.
- 7 Non valet consuetudo quod quis percipiat plures distributiones quotidianas in eadem Ecclesia.
- 8 Appellatione fructuum non veniunt distributiones.
- 9 Papa potest dispensare vt quis obtineat duplices distributiones in Ecclesia.

An dispensatus vt possit obtinere in eadem Ecclesia duo beneficia si præsens sit diuinis officiis, consequi debeat duplices quotidianas distributiones, an verò simplices.

O viros Ecclesiasticos proposita quæstio in dubiū reuocari solet, quam disputat Federicus de Senis reatus a Panor. in capit. cum olim ex numero 2. de sent. & re iud. a Philip. Franc. in cap. vnico de Cler. non resident. in 6. qui censet, quod duobus iuribus concurrentibus in eadem persona debet vti duplici voce, & recipere duplicem portionem, cui etiam opinioni se subscriperunt Felyn. in dicto cap. cum olim, & Ioan. Ocon. in repet. cap. vnic. de Cler. non residentibus in 6. n. 15. & Vinius lib. 1. commun. opi. pag. 16. verū. Archidiaconus, vbi eam appellat magis communem, & idem fatentur Alph. Hoied. de benef. 1. p. c. 12. ex n. 15. & Couarr. lib. 3. var. c. 13. n. 6. qui plures DD. pro hac opin. recenset, & eam seruari in praxi in Regno Franciæ affirmat Rebuff. praxi 2. par. de dispens. rat. etat. verū. in Chatedralibus ad ff. pag. 391. subdens, quod alioqui nihil ei prodesset habere beneficia; pro qua quidem opinione facit optimus tex. vt inquit Bald. conf. 344. volum. 5. in l. Titia §. qui Marco ff. de ann. leg. vbi deciditur, quod si legantur libertis annua alimenta, & Marco centum, debebuntur Marco annua alimenta, & simul centum si libertus is sit, nec mirum quidem, nam potest quis officio duplici fungi, quando officia se inuicem compatiuntur, exercitiumque vnius alteri non contradicit, aut repugnat, vel alterius vsum non impedit, vt notat Bart. & glos. fin. in leg. si consul. ff. de adoption. l. 3. ff. de ritu nup. & in l. fistulas §. 1. ff. de contrah. emptio. & in l. quis quia Cod. de postulando, & tradunt Dec. in cap. ex literis num. 12. de probat. Hoied. & Couarr. vbi supra, asserentes id sine dubio licitum esse, præsertim si priuilegium Principis accedat, dispensatus igitur ad obtinenda duo beneficia sub eodem tecto cum debitum seruitium ministrando vni eorum seruiat, etiam alij sic dum præsens est diuinis officiis pro vno, lucrabitur similiter alterius distributiones, vnde duplices, & non simplices consequetur distributiones, quam etiam opinionem vt verriorem sequitur Zabarel. consilio 52. ob quam similiter rationem fatentur multi ex Doctoribus superius allegatis, quod qui est simul

2 Archidiaconus, & Canonicus habet duplicem
V 4 vocem